

การพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีชุมชนแบบมีส่วนร่วม :
กรณีศึกษา ชุมชนเขาไช่ไฉ่ จังหวัดพังงา
Development of Accounting System for Participatory
Community : A Case Study of Khao Kai Nui
community, Phang Nga Province

สิริรักษ์ ชาญไพศาล^{1*} และสิริภา ชาญไพศาล²
Sirirak Thanyaphaisan^{1*} and Siripa Thanyaphaisan²

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 83000

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 83000

¹ Faculty of Management Sciences, Phuket Rajabhat, 83000, Thailand

² Faculty of Humanities & Social Sciences, Phuket Rajabhat, 83000, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: sirirak.t@pkr.ac.th

(Received: April 17, 2024; Revised: June 20, 2024; Accepted: June 27, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพทั่วไปและแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน 2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีชุมชน 3. พัฒนาระบบการจัดทำบัญชีชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากการสุ่มแบบเจาะจง กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนจำนวน 24 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชี จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสนทนา และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพทั่วไปและแนวปฏิบัติ พบว่าผู้นำและสมาชิกในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีค่อนข้างน้อย ขาดรูปแบบและวิธีการจัดทำบัญชีที่เหมาะสม 2) ผลศึกษาปัญหาและอุปสรรค พบว่า ปัญหาข้อมูลที่บันทึกรายการเป็นการจดบันทึกไม่ชัดเจน ไม่สม่ำเสมอ ไม่มีการแยกบัญชีรายจ่าย และอุปสรรคการไม่ได้รับการมีส่วนร่วมจากสมาชิกในชุมชน และ 3) ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาระบบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ที่เกิดจากประเด็นคำถามความพึงพอใจภาพรวม ความรู้ความเข้าใจในเอกสาร/แบบฟอร์มต่างๆ เพิ่มขึ้น และ วิธีการจัดทำบัญชีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งยังทำให้คนในชุมชนสามารถทำบัญชีของตนเองเพื่อวางแผนทางการเงินได้ในระยะยาว

คำสำคัญ: ระบบการจัดทำบัญชี การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนเขาไช่ใหญ่

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the general situation and practices of community participation in accounting system development, 2) examine problems and obstacles in community accounting system development, and 3) develop the accounting system for the participatory community. In this research, quantitative and qualitative data were collected through purposive sampling, comprising 24 individuals associated with the community and 3 accounting experts. The research instruments included in-depth interviews, focus groups and questionnaires. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation. The research findings revealed as follows. 1) The study of the general situation and practices of community participation showed that the community leaders and members had relatively limited knowledge and understanding of accounting due to a lack of suitable models and methods that aligned with the community's needs. 2) The study of problems and obstacles revealed issues with recorded transaction details lacking clarity and consistency, and no separation of income and payment. Obstacles also included a lack of cooperation from community members. 3) Satisfaction with the development of the participatory community accounting system was at a high level with an average score of 4.14. This high level of satisfaction resulted from the overall development of the accounting system, increased knowledge and understanding of various documents/forms, and the ability to learn and apply accounting methods for beneficial use. Additionally, it enabled community members to manage their own accounting for long-term financial planning.

Keywords: Accounting System, Participatory Community, Khao Kai Nui Community

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 [1] ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ การกระจายความเจริญทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม และเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการ ตนเอง ปัจจัยสำคัญประการที่หนึ่ง เป็นกลไกขับเคลื่อนให้บรรลุตามเป้าหมาย คือ การสร้างพลังทางสังคม โดยการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชนและท้องถิ่น มาร่วมกันขับเคลื่อน สนับสนุนการรวมตัวเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมลงมือพัฒนา แก้ไขปัญหา ให้สอดคล้องกับความต้องการระดับพื้นที่ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น ได้กำหนดเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพ การศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ทั้ง 38 แห่ง เพื่อพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน โดยเฉพาะชุมชน ที่มีแหล่งท่องเที่ยว จึงมีการจัดทำบัญชีชุมชนเพื่อสร้างรายได้และความยั่งยืนให้กับชุมชนมากขึ้น

การบัญชีเป็นศาสตร์และศิลป์ในการวิเคราะห์ การบันทึก รายการค้าที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่าง ๆ ในการ ดำเนินงานของกิจการอย่างเป็นระบบ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่าย และสามารถนำข้อมูลจากการจดบันทึกมาวิเคราะห์ประมวลผลเป็นรายงานในรูปของงบการเงิน เพื่อแสดงถึง ฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ซึ่งการทำ บัญชีจึงถือว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการประกอบธุรกิจเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้มีการวางแผนในการ จัดทำรายรับรายจ่าย จากการจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของชุมชน และนำข้อมูลมาจัดทำ เป็นรายงานทางการเงินเพื่อให้เห็นถึงผลตอบแทนที่ได้รับ และนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาถึงวิธีการเพิ่มรายได้ และวิธีในการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อให้เกิดกำไรสูงสุด [2]

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจชุมชน พบว่า ธุรกิจชุมชนเป็นกิจกรรมธุรกิจที่มีการ ดำเนินการโดยชุมชนหรือกลุ่มคนในพื้นที่เพื่อคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนและส่งผลต่อสังคมในระยะยาว โดยจะมีการเน้นการทำงานร่วมกันของชาวบ้านหรือชุมชนในการผลิตสินค้าหรือให้บริการต่าง ๆ และมี วัตถุประสงค์ในการหากำไรเพิ่มต้นทุน และเป็นการสนับสนุนส่งเสริมความเป็นความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน ทั้งหมดด้วย ซึ่งส่วนใหญ่มีการจัดทำบัญชีอย่างง่าย ไม่เห็นถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชี ไม่มีการแยกหน้าที่ ของแผนกการเงินและแผนกบัญชีออกจากกัน [3] รวมถึงสมาชิกของชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในด้าน การบัญชี และขาดบุคลากรในการให้ความรู้หรือวางระบบบัญชีเพื่อให้มีเอกสาร และรายงานในการตรวจสอบ ข้อมูลซึ่งกันและกัน [4]

ทั้งนี้การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน เริ่มจากการวางระบบบัญชี มีการบันทึกโดยใช้เอกสารประกอบการ ลงบัญชีในแต่ละประเภทสมุดบัญชีและทะเบียน สรุปผลและการจัดทำรายงานทางการเงิน ต่อจากนั้นใช้ข้อมูล ทางงบการเงินที่ได้ (รายงานทางการเงิน) มาวิเคราะห์และตีความ ทำให้ผู้ประกอบการทราบผล การดำเนินงาน และฐานะการเงินของกลุ่ม ข้อมูลทางการเงินบัญชีจะช่วยผู้ประกอบการในการวางแผน การตัดสินใจ และควบคุม การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายชุมชนเขาไฉ่น้อย ชุมชนเขาไฉ่น้อย เป็นชุมชนที่มีความโดดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยว ตั้งอยู่ที่บ้านฝายท่า ต.ทุ่งมะพร้าว อ.ท้ายเหมือง เป็นจุดชมทะเลหมอกที่มีชื่อเสียงอีกจุดหนึ่งของจังหวัดพังงา โดยเขาไฉ่น้อย มีความสูงประมาณ 200 เมตรจากระดับน้ำทะเล บนยอดเขาไฉ่น้อยมีจุดชมพระอาทิตย์ขึ้น และวิวทะเลหมอกที่มองเห็นได้ในมุมกว้าง เห็นทะเลหมอกสีขาวปกคลุมทิวเขาน้อยใหญ่ โดยมีเขาสูง ไต่ระดับเป็นมิติซ้อนกัน มีแสงอาทิตย์ในยามเช้าสาดส่อง กระทบทะเลหมอกที่ลอยอยู่เบื้องล่างอย่างสวยงาม มีแนวเขาลำแค้น เขากะปง เขาพังงา และแนวเทือกเขาภูตาจอยที่ตั้งตระหง่านอยู่ในแนวหลังมองเห็นเด่นชัด

ลูกหูลูกตา เขาไข่น้อยเดิมเป็นพื้นที่ทำสวนยาง ชาวบ้านเห็นทะเลหมอกกันจนจินตนา แต่ไม่คิดว่ามันจะกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ จนเมื่อทาง อบต.ไปพบ และทำการประชาสัมพันธ์จนก็ได้รับการตอบรับอย่างดี เขาไข่น้อยมีจุดเด่นอยู่ที่ 5 มหัศจรรย์ คือ 1.พระอาทิตย์ขึ้น 2.พระอาทิตย์ตก 3.ทะเลหมอก 4.ทะเลอันดามัน และ 5.ทิวเขา โดยกลุ่มของนักท่องเที่ยวของชุมชนเขาไข่น้อยจะประกอบด้วย กลุ่มครอบครัว กลุ่มวัยทำงาน กลุ่มนักเรียน นักศึกษา เยาวชน วัยรุ่น กลุ่ม Soft Adventure & Ecotourism และกลุ่ม Volunteer Tourism [5] ซึ่งสิ่งเหล่านี้บ่งบอกถึงจุดเด่น หรือศักยภาพชุมชนเขาไข่น้อยได้เป็นอย่างดี และส่งผลให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาสินค้า ผลิตภัณฑ์ ที่สะท้อนถึงจุดเด่น และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชน สามารถสร้างอาชีพ และสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชนได้ แต่อย่างไรก็ตาม ชุมชนเขาไข่น้อย ยังขาดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า การจัดทำต้นทุนของผลิตภัณฑ์ที่แท้จริง รวมถึงการจัดทำบัญชีให้มีความถูกต้อง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้การดำเนินการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนกลุ่มชุมชนเขาไข่น้อยให้มีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง [6] จะเห็นได้ว่า จากการศึกษาข้อมูลชุมชนเขาไข่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงาสะท้อนให้เห็นว่า ชุมชนยังไม่มี การดำเนินการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ไม่สามารถเก็บรวบรวมและบันทึกบัญชีชุมชนอย่างเป็นระบบได้ ทำให้คนในชุมชนไม่สามารถจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการรวบรวมข้อมูลและบันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้องและเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีชุมชนแบบมีส่วนร่วม ชุมชนเขาไข่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป และแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีชุมชน และพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลทางการบัญชี และจัดทำงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป รวมทั้งเป็นแนวทางให้กับธุรกิจชุมชนอื่นไปปรับใช้ต่อไป

Research Conceptual Framework

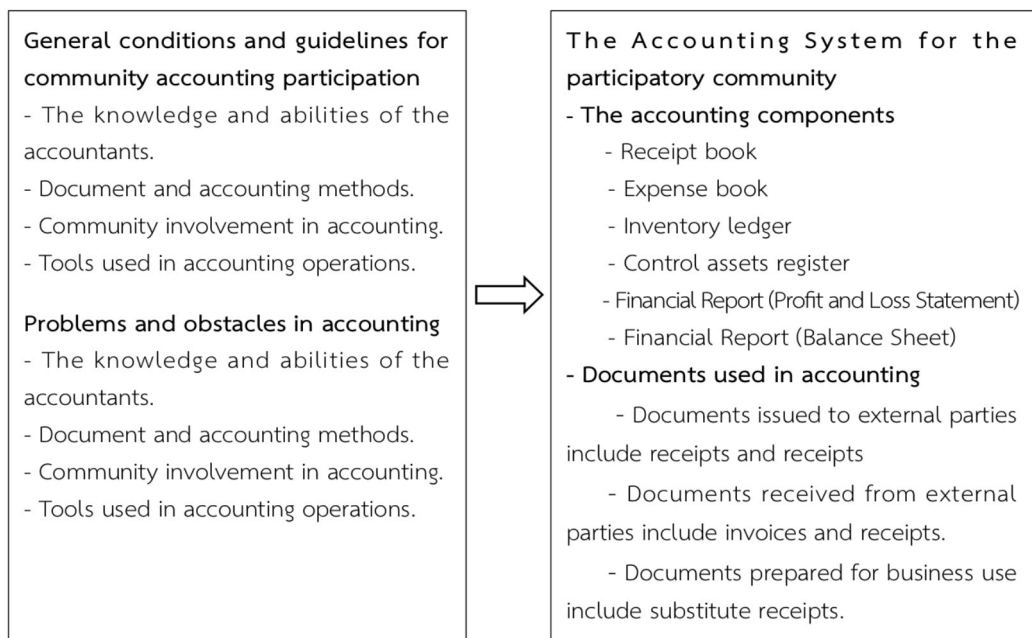

Figure 1 Research Conceptual Framework

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป และแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา
3. เพื่อพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีชุมชนแบบมีส่วนร่วม ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดระบบบัญชี เป็นระบบในการจัดทำแบบฟอร์ม การบันทึกรายการ และทำรายงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ตามที่ต้องการ ปัจจุบันการวางระบบบัญชีส่วนใหญ่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยให้การวางระบบบัญชีสมบูรณ์และทันสมัยมากขึ้น ทำให้เอกสารทางการบัญชี สมุดบัญชี รายงานทางการเงิน มีรูปแบบที่ทันสมัยสะดวกในการใช้งาน และครบถ้วนตามความต้องการ โดยระบบบัญชีมีความสำคัญที่เป็นเครื่องมือในการวางแผนการดำเนินงาน ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่วางไว้และมีความสำคัญในการเสนอรายงานอย่างถูกต้องและรวดเร็ว [7] รวมถึงส่วนประกอบของระบบบัญชี เริ่มจากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ แล้วนำมาบันทึกทางการบัญชีและจัดทำตามกระบวนการตามหลักการบัญชี [8]

แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจชุมชนและการจัดทำบัญชีชุมชน วรลักษณ์ วรรณโล [2] ได้กล่าวถึง ความหมายของธุรกิจชุมชน (Community Business) หมายถึง รูปแบบของธุรกิจที่มุ่งเน้นการพัฒนา ส่งเสริมคุณค่า และความเป็นอยู่ของชุมชนในพื้นที่เฉพาะ โดยมุ่งหวังให้ผลกำไรไม่เพียงแต่สำหรับธุรกิจเอง และเป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นในชุมชนและมีวัตถุประสงค์ในการสร้างรายได้และความเป็นอยู่ให้กับชุมชนยั่งยืนในระยะยาว ธุรกิจชุมชนมักเน้นความร่วมมือและการทำงานร่วมกันของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมธุรกิจ โดยการสนับสนุนกันเพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในระยะยาว จะเน้นเรื่องความยั่งยืนทั้งในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยไม่เพียงแต่ความสำเร็จทางการเงินอย่างเดียว อีกทั้ง วรลักษณ์ วรรณโล [2] ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดทำบัญชีชุมชน ไว้ว่า การเก็บ รวบรวม บันทึก จำแนก และทำการสรุปผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปของตัวเงินของชุมชนที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบธุรกิจภายในชุมชน ไปสู่ผลสุดท้ายของการบัญชี คือ การให้ข้อมูลทางการเงินที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลภายนอก เพื่อใช้ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้น การจัดทำบัญชีชุมชนเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ชุมชนสามารถติดตามและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเงิน เพื่อทราบถึงสถานการณ์การเงินและช่วยในการวางแผนและตัดสินใจทางการเงินที่ดีขึ้น เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นวิธีการช่วยติดตามและวิเคราะห์การเงินของธุรกิจชุมชน และการจัดทำบัญชีชุมชนถือเป็นเรื่องสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมของชุมชนท้องถิ่น และการสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน

แนวคิดรูปแบบการมีส่วนร่วม วิณา เทียงธรรม, สุนีย์ ลำกำป็น, และ อภาพพร เผ่าวัฒนา [9] การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงกระบวนการ เช่น การร่วมกันหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนานั้น ซึ่งเป้าหมายและกิจกรรมต่าง ๆ ในกระบวนการพัฒนาจะต้องมีความสอดคล้องกับแผนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวความคิด หรือบริบทในชุมชน มี 3 ประการ คือ 1. ความสนใจและความห่วง

กังวลร่วมกัน กลายเป็นความสนใจและห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม 2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มวางแผน และลงมือทำร่วมกัน 3. การตกลงร่วมกันในการที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนาการตัดสินใจร่วมกันนี้ จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำตามที่ สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นปฏิบัติตามก็ได้ รูปแบบการมีส่วนร่วมมารตราษฎร์รูปได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตั้งแต่เริ่มต้นในการหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรร่วมกัน การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การดำเนินการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ กำหนดสภาพปัญหาและความต้องการประชาชนหรือชุมชน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญ และการคัดเลือกโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนหรือชุมชนในการพัฒนาทักษะเยาวชน 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร การประสานงาน และการบริหารงานร่วมกัน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานกิจกรรม 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง ประชาชนหรือชุมชนให้ช่วยกันตรวจสอบ การควบคุมการดำเนินงานทั้งหมด เพื่อวิเคราะห์ข้อบกพร่องหรืออุปสรรคด้วยในการหาทางแก้ไขให้กิจกรรมบรรลุผลตามที่มุ่งหวัง จากวิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมสามารถสรุปได้ดังนี้ การให้ความสำคัญกับบุคคลที่พร้อมจะมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมการจัดเวทีประชาคม การรณรงค์ให้ประชาชนรวมกลุ่ม การใช้สื่อมวลชนสนับสนุนส่งเสริม การสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดตั้งกลุ่มและองค์กรของบุคคล ทั้งนี้วิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะช่วยพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยอาศัยเทคนิค 3 วิธีการหลัก คือ เทคนิคทางจิตวิทยา เทคนิคการประชาสัมพันธ์ และเทคนิคการบริหาร การมีส่วนร่วมของประชาชนมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของชุมชน โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะเยาวชน โดยประชาชนมีส่วนร่วม จะช่วยให้ประชาชนและเยาวชนในชุมชนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ระเบียบวิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนเขาไฉนุ้ย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชีชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 ส่วน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง ดังนี้

1) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน จำนวน 24 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบมีจุดมุ่งหมาย โดยเลือกบุคคลที่เหมาะสม มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทพื้นที่ สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกแก่ผู้วิจัย ซึ่งประกอบด้วย ได้แก่ ประธาน จำนวน 1 คน รองประธาน จำนวน 3 คน และสมาชิกในกลุ่มของชุมชน จำนวน 20 คน (โดยมีการคัดเลือกจากสมาชิกในกลุ่มที่มีความรู้ด้านการจัดทำบัญชี)

2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชี จำนวน 3 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบมีจุดมุ่งหมาย โดยเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะด้านที่มีความรู้ ประสบการณ์ทั้งในภาครัฐ เอกชน นักบัญชีอิสระ และด้านวิชาการ เพื่อให้การจัดทำบัญชีสำหรับชุมชนได้ถูกต้อง มีความเหมาะสมกับการบันทึกบัญชีเพื่อให้ทราบผลกำไรขาดทุนจากการสร้างรายได้ของชุมชน ทั้งผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านสามารถให้ความรู้ คำแนะนำกับชุมชนเพื่อให้

การจัดทำระบบบัญชีได้อย่างเหมาะสมกับชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถนำระบบการจัดทำบัญชีสามารถไปใช้ต่อยอดในการจัดทำบัญชีได้ต่อไปในอนาคตเมื่อธุรกิจมีการขยายเติบโตมากขึ้น โดยเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำบัญชี ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทำบัญชี จำนวน 1 คน นักวิชาการด้านบัญชี จำนวน 1 คน และนักวิชาการอิสระด้านบัญชี จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย แบบสอบถามเพื่อประเมินระบบการจัดทำบัญชีชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และแบบสอบถามเพื่อประเมินความรู้และความพึงพอใจของผู้รับการถ่ายทอด มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถามเพื่อประเมินความรู้และความพึงพอใจของผู้รับการถ่ายทอด เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการความรู้และความพึงพอใจของผู้รับการถ่ายทอด ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าของลิเคิร์ท (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

เครื่องมือทั้งหมดผ่านตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง [10] แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbrach) [11] โดยเกณฑ์การหาค่าความเชื่อมั่นกำหนดไว้ 0.80 ขึ้นไป ซึ่งโดยภาพรวมเครื่องมือทั้งหมดมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.80-0.92

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้จัดทำบัญชีชุมชนและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้จัดทำบัญชีชุมชน (In-depth Interview) แบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องสภาพทั่วไปและแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชนชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา สำหรับประธานและรองประธาน และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อประเมินระบบการจัดทำบัญชีชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา สำหรับนักบัญชี โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และการออกแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ประเด็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) การสนทนากลุ่มเรื่องสภาพทั่วไปและแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชนชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา กับสมาชิกในชุมชน และ 2) การสนทนากลุ่มเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา กับประธาน รองประธาน และสมาชิกในชุมชน โดยผู้วิจัยได้มีการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี และการออกแบบแบบสอบถามสำหรับการจัดทำบัญชี แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่

2 ข้อมูลสภาพทั่วไป ประกอบด้วย ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำบัญชี และด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการบัญชี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามเพื่อประเมินความรู้และความพึงพอใจของผู้รับการถ่ายทอด ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประเมินความรู้และความพึงพอใจของผู้รับการถ่ายทอด กับสมาชิกในกลุ่มของชุมชน จำนวน 20 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ตำราทางวิชาการ บทความ ระบบออนไลน์ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้จัดทำบัญชีชุมชน ผู้วิจัยติดต่อประสานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สำหรับ ประธานและรองประธาน ในการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ เรื่องสภาพทั่วไปและแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และประสานกับนักบัญชี ในการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ สำหรับแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับนักบัญชีเพื่อประเมินระบบการจัดทำบัญชีชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยติดต่อประสานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สำหรับประธาน รองประธานและสมาชิกในชุมชน ในการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ เรื่อง สภาพทั่วไปและแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และปัญหาและอุปสรรค ในการจัดทำบัญชี ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสอบถาม เพื่อประเมินระบบการจัดทำบัญชีชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และแบบสอบถามเพื่อ ประเมินระบบการจัดทำบัญชีชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทาง สถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) วิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการวิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำไปแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการถอดความ (Transcribe) จากนั้นก็นำมาแยก (Parsed and Segmented) ตามประเด็น และหา theme ของข้อมูลตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) และนำเสนอข้อมูลแบบ พรรณนา ประกอบตารางหรือรูปภาพ

สรุปผล

ผู้วิจัยนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

Table 1 Research Procedure Table

Procedure	Activity Details	Data Collection Method	Instruments Used	Sample Group
1st Procedure Study of the Conditions and Practices of Community Participation in Community Accounting.	Field activities to study the general conditions and practices of the participatory community in Khao Kai Nui community, Thai Mueang District,	- Interviews - Focus Group Discussions (Focus Groups)	- In-depth Interview for Accountants Focus Group Discussion Record Form for Community Members	1. Chairperson 1 person 2. Vice Chairperson 1 people 3. Members of the community group, totaling 20 people.
2nd Procedure Problems and obstacles	Activities to study for problems and obstacles in Community Accounting in Khao Kai Nui community, Thai Mueang District,	- Focus Group Discussions (Focus Groups)	Focus Group Discussion Record Form	1. Chairperson 1 person 2. Vice Chairperson 1 people 3. Members of the community group, totaling 20 people.
3rd Procedure Development and Transfer of knowledge from the Accounting system.	Activities to Develop Community Accounting System in Khao Kai Nui community, Thai Mueang District, Phang Nga Province	- Interviews	- In-depth Interviews for Accountants to evaluate the Community Accounting System in Khao Kai Nui community, Thai Mueang District, Phang Nga Province	Accounting Experts Group consists of: 1. Accountant: 1 person 2. Accounting academic : 1 person 3. Independent academic : 1 person
	Activities to transfer of knowledge from the Accounting system for the participatory community in Khao Kai Nui community, Thai Mueang District, Phang Nga Province	Questionnaire	- Questionnaire to evaluate Knowledge and Satisfaction of the Recipients of Knowledge Transfer	Members of the community group, totaling 20 people

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไป และแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

ตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

ตอนที่ 3 พัฒนาระบบการจัดทำบัญชีชุมชนแบบมีส่วนร่วม ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาสภาพทั่วไป และแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้จัดทำบัญชีชุมชน เรื่อง สภาพทั่วไปและแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา (สำหรับประธาน จำนวน 1 คน และรองประธาน จำนวน 3 คน) และ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เรื่อง สภาพทั่วไปและแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา (สำหรับสมาชิกในชุมชน จำนวน 20 คน) ปรากฏผล ดังนี้

1.1 ผลการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกผู้จัดทำบัญชีชุมชน กลุ่มประธานและรองประธานของชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอข้อมูลการจัดทำบัญชีชุมชนออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์ประธาน จำนวน 1 คน และรองประธาน จำนวน 3 คน ของข้อมูลการศึกษาสภาพทั่วไปและแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ปรากฏผล ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี พบว่า ประธานมีหน้าที่ในการบริหารต้นทุนค่าใช้จ่าย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ วางแผนการตลาด ควบคุมการทำงานของสมาชิก และรองประธานฝ่ายบัญชีมีหน้าที่ในการจัดทำบัญชีและการทำรายการรับเงินสด-จ่ายเงินสด ในปัจจุบันมีการบันทึกรายการทั้งหมดรวมในเล่มเดียวกันจึงไม่สามารถแยกรายการสรุปออกมาได้อย่างชัดเจน

1.2 ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี พบว่า การจัดทำการบันทึกบัญชีรายรับและรายจ่ายไม่ได้มีการจัดทำการบันทึกบัญชีสม่ำเสมอ การจัดทำเอกสารรับเงิน ไม่ได้มีการจัดทำใบเงินสดหรือใบเสร็จรับเงินของกลุ่มเมื่อมีการรับเงินสด/ผลิตภัณฑ์ และการจัดทำเอกสารการจ่ายเงิน ในการจ่ายเงิน บางครั้งไม่ได้มีการขอใบเสร็จรับเงินจากผู้รับเงินหรือผู้ขาย หรือในกรณีผู้รับเงินไม่มีใบเสร็จรับเงิน เช่น จ่ายค่าวัตถุดิบยังไม่มีกรเขียนใบสำคัญจ่ายเงินให้กับผู้รับเงินเป็นต้น

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำบัญชี พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมีปัญหาในด้านเวลาของการรวมกลุ่มของชุมชนเนื่องจากสมาชิกในชุมชนต้องดูแลครอบครัวจึงทำให้มีเวลาไม่ตรงกันในการรวมกลุ่มกัน

1.4 ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการบัญชี เช่น สมุดบัญชี คอมพิวเตอร์ แฟ้มเก็บเอกสาร เป็นต้น พบว่า ยังไม่มีแบบฟอร์มเพื่อใช้สำหรับการบันทึกรายการที่เกิดขึ้น เช่น สมุดสินค้าสำเร็จรูป ยังไม่ได้มีการจัดทำสมุดเพื่อจดบันทึกสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตได้เมื่อมีการนำสินค้าไปขาย จึงทำให้ไม่ทราบว่าสินค้าหายไปไหนหรือใครเบิกไปขาย เป็นต้น สมุดสินทรัพย์ถาวร ยังไม่ได้มีการจัดทำสมุดสินทรัพย์หรือทะเบียนสินทรัพย์เพื่อให้ทราบว่าสินทรัพย์ถาวรที่ซื้อมีอะไรบ้างรับค่าใช้จ่าย (ค่าเสื่อมราคา) ไปจำนวนเท่าไร เหลือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิแต่ละรายการจำนวนเท่าใด และยังไม่มีแบบฟอร์มที่ใช้ในการบันทึกบัญชีเมื่อเกิดรายการรับเงิน

และรายการจ่ายเงิน จึงไม่สามารถสรุปรายการเงินสดได้ อีกทั้ง การเก็บรักษาเอกสารการรับ-จ่ายเงิน และสมุดบัญชียังไม่มี การเก็บเอกสารเข้าแฟ้มแต่อย่างใด

2. การวางแผนขั้นตอนในการจัดทำบัญชีชุมชน จากการสัมภาษณ์ประธาน และรองประธาน ของข้อมูลการศึกษาสภาพทั่วไปและแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา พบว่า ชุมชนต้องการสร้างให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จึงต้องมีการจัดทำรายงานทางการเงิน มีการบันทึกบัญชีในรูปแบบที่ถูกต้อง

3. การให้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีชุมชนแก่สมาชิกในชุมชน จากการสัมภาษณ์ประธาน และรองประธาน ของข้อมูลการศึกษาสภาพทั่วไปและแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา พบว่า ชุมชนไม่ค่อยมีการให้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีชุมชน ให้แก่สมาชิกชุมชน ทำให้การจัดทำการบันทึกบัญชีรายรับ และรายจ่ายไม่ได้มีการจัดทำการบันทึกบัญชี สม่าเสมอ การจัดทำเอกสารรับเงิน ไม่ได้มีการจัดทำใบเสร็จรับเงินหรือใบเสร็จรับเงินของกลุ่มเมื่อมีการรับเงินค่าสินค้า/ผลิตภัณฑ์ แบบฟอร์มยังไม่มีแบบฟอร์มที่ใช้สำหรับการบันทึกรายการที่เกิดขึ้น และการเก็บรักษาเอกสาร การรับ-จ่ายเงิน และสมุดบัญชียังไม่มี การเก็บเอกสารเข้าแฟ้มแต่อย่างใด

4. การความช่วยเหลือในการจัดทำบัญชีชุมชน จากการสัมภาษณ์ประธาน และรองประธาน ของข้อมูลการศึกษาสภาพทั่วไปและแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา พบว่า ในการจัดทำบัญชีชุมชนให้เป็นระบบและสามารถเกิดประสิทธิภาพ อยากรให้มหาวิทยาลัยถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้จัดทำบัญชีและสมาชิกในชุมชนเพื่อเป็นองค์ประกอบ สำคัญในการสร้างเป็นกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

1.2 ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ด้านสภาพทั่วไป และแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วม ของสมาชิกในชุมชน จำนวน 20 คน ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอข้อมูล ออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ค้าขาย และรับจ้าง ทำให้ขาดความรู้เกี่ยวกับบัญชี และไม่มี การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เนื่องจากปัญหาทางด้านเวลาในการจัดทำ และต้องมีการจัดทำอย่างสม่ำเสมอ

2. ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี สมาชิกในชุมชน มีมุมมองทัศนคติทางด้านเอกสาร ที่ใช้ในการบันทึกรายการมีความซับซ้อนยุ่งยาก เอกสารมากมายจึงไม่ยอมทำ รวมถึงยังไม่สามารถแยกแบบฟอร์ม ที่เกี่ยวข้องกับ การรับเงิน-จ่ายเงินได้ และการจัดทำเอกสารการรับเงิน-การจ่ายเงินไม่มี การจัดทำใบเสร็จ และออกใบเสร็จ

3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำบัญชี สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ มีปัญหา ด้านเวลาในการรวมกลุ่มของชุมชนในการจัดทำบัญชี เนื่องจากต้องดูแลครอบครัว ติตภารกิจส่วนตัว จึงทำให้ เวลาในการรวมกลุ่มไม่ตรงกัน

4. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการบัญชี สมาชิกในชุมชน ไม่มี การเก็บรักษา เอกสารการรับ-จ่ายเงิน และสมุดบัญชียังไม่มี การเก็บเอกสารเข้าแฟ้มแต่อย่างใด จึงทำให้ เครื่องมือที่ใช้ ในการปฏิบัติงานด้านการบัญชีทำได้ยาก อีกทั้ง ยังไม่มีแบบฟอร์มที่ใช้สำหรับการบันทึกรายการที่เกิดขึ้น เช่น สมุดสินค้าสำเร็จรูป ยังไม่ได้มีการจัดทำสมุดเพื่อจดบันทึกสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตได้เมื่อมีการนำสินค้าไปขาย จึงไม่รู้ว่าสินค้าหายไปไหนหรือใครเบิกไปขาย เป็นต้น สมุดสินทรัพย์ถาวร ยังไม่มี การจัดทำสมุดสินทรัพย์หรือ

ทะเบียนสินทรัพย์เพื่อให้ทราบว่าสินทรัพย์ถาวรที่ซื้อมีอะไรบ้างรับค่าใช้จ่าย (ค่าเสื่อมราคา) ไปจำนวนเท่าไร เหลือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรสุทธิแต่ละรายการจำนวนเท่าใด และยังไม่มีความชัดเจนในการบันทึกบัญชี เมื่อเกิดรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน จึงไม่สามารถสรุปรายการเงินสดได้

ตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา สำหรับประธาน จำนวน 1 คน รองประธาน จำนวน 3 คน และสมาชิกในชุมชน จำนวน 20 คน โดยการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไชน้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ปรากฏผล ดังนี้

1. **ด้านปัญหาในการจัดทำบัญชี** ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีใน 4 ประเด็น ปรากฏผล ดังนี้

1. **ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี** ประกอบด้วย 1.ไม่มีความรู้ไม่เคยเรียน หรืออบรมการทำบัญชี 2. มีความรู้จำกัด เคยอบรมมาบ้างแล้ว แต่ลืมเพราะไม่ค่อยได้ใช้ และ 3.บางคนมีความรู้ แต่ไม่สามารถถ่ายทอดให้คนอื่นได้ความรู้

2. **ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี** ประกอบด้วย 1. การบันทึกรายการบัญชีรับจ่ายของชุมชนในปัจจุบันไม่มีการบันทึกบัญชีอย่างสม่ำเสมอ 2. ไม่มีการเก็บเอกสารหลักฐานการรับและจ่ายเงินให้เป็นระเบียบ จึงไม่สามารถทำให้สมาชิกในชุมชนได้ทราบข้อมูลทางการเงินได้

3. **ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำบัญชี** ประกอบด้วย 1.ผู้นำชุมชนหรือสมาชิกในชุมชนบางคน ตัดภารกิจส่วนตัว หรือครอบครัว จึงทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนค่อนข้างยาก 2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานด้านการบัญชี

4. **ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการบัญชี** ประกอบด้วย 1. เครื่องมือในการจัดทำบัญชีไม่มีความทันสมัย และไม่ใช้เทคโนโลยีในการดำเนินการ 2. ขาดความรู้ในการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการบัญชี

2. **ด้านอุปสรรคในการจัดทำบัญชี** ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ใน 4 ประเด็น ปรากฏผล ดังนี้

1. **ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี** ประกอบด้วย 1. ผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชน ขาดความรู้ในการจัดทำบัญชีที่เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับชุมชนที่ต้องการ และ 2. สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงไม่มีการเก็บเอกสารจากภายนอก เช่น ใบเสร็จรับเงินจากการซื้อสินค้า และการบันทึกรายการจะบันทึกในสมุดเล่มเดียวทั้งหมด

2. **ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี** ประกอบด้วย ชุมชนไม่ได้อยู่ในพื้นที่ตัวเมือง ดังนั้น การซื้อสินค้าหรือการขายจะไม่มีใบเสร็จของร้านค้าที่ออกให้ โดยร้านค้าที่ซื้อจะเป็นร้านแผงลอยหรือตลาดในพื้นที่ร้านเหล่านั้นจึงไม่มีการออกใบเสร็จให้

3. **ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำบัญชี** ประกอบด้วย หลังโควิดที่ผ่านมาทำให้ การท่องเที่ยวของชุมชนเป็นไปในทิศทางที่ติงมากยิ่งขึ้นจึงให้สมาชิกในชุมชนไปประกอบอาชีพของตัวเองซึ่งสามารถสร้างรายได้ส่วนตัวมากกว่าการมารวมกลุ่มในชุมชนกัน

4. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการบัญชี ประกอบด้วย ชุมชนไม่สามารถใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ไอทีเพื่อช่วยลดขั้นตอนได้

ตอนที่ 3 พัฒนาระบบการจัดทำบัญชีชุมชนแบบมีส่วนร่วม ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

ระบบบัญชีเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา พัฒนาจากข้อค้นพบจากผลการศึกษาในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลศึกษาสภาพทั่วไป และแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา โดยผู้วิจัยได้ออกแบบภายใต้ฐานคิดการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง สะดวก และเข้าใจง่าย ผู้ใช้สามารถนำระบบที่พัฒนาขึ้นไปตรวจสอบและรายงานข้อมูลทางการเงินข้อมูลทางการเงิน/งบแสดงฐานะทางการเงินได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังสามารถจัดทำบัญชี รายงานสินค้าคงเหลือได้อย่างเหมาะสม จัดเก็บเอกสารทางบัญชีได้อย่างครบถ้วน สามารถตรวจสอบได้ และจัดทำรายงานผลประกอบการกำไรขาดทุน และเงินสดคงเหลือถูกต้อง สามารถนำมาแบ่งปันผลให้แก่สมาชิกชุมชนได้ และรายงานให้แก่สมาชิกในชุมชนได้ ดังนั้นจากองค์ประกอบของระบบบัญชี จะทำให้ได้ข้อมูลรายงานทางการเงิน ทั้งงบแสดงฐานะทางการเงินและงบกำไรขาดทุน เพื่อให้ชุมชนได้เห็นผลการดำเนินงานและผลประกอบการของชุมชนเพิ่มมากขึ้น ดังภาพที่ 2

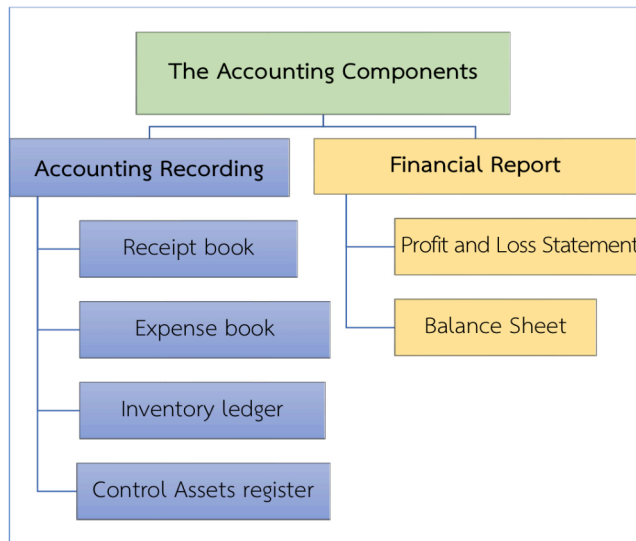

Figure 2 The Accounting Components

1. The Questionnaire results from 20 members to evaluate the accounting system of Khao Kai Nui community, Thai Mueang District, Phang Nga Province, show the following findings:

Table 2 Satisfaction with the development of the accounting system for community participation in the Khao Kai Nui community, Thai Mueang District, Phang Nga Province

	List of Items	Mean	S.D.	Interpretation
1	You have increased knowledge and understanding of various documents/forms.	4.30	0.59	High
2	You can correctly differentiate between various documents/forms.	3.85	0.59	Moderate
3	You have complete and accurate knowledge and understanding of accounting procedures.	4.00	0.46	High
4	You can categorize accounting transactions.	4.05	0.51	High
5	You can prioritize income and expense.	3.95	0.51	Moderate
6	You can record basic transactions in books, such as cash receipt and payment books, and purchase and sales books.	4.15	0.59	High
7	You can understand the accounting system more easily, without complexity.	4.10	0.45	High
8	You can understand the actual performance of the community's operations.	4.10	0.64	High
9	You can learn and apply accounting methods for beneficial use.	4.25	0.55	High
10	You are satisfied with the overall development of the accounting system.	4.65	0.49	Highest
	Mean of all items	4.14	0.54	High

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประเด็นของความพึงพอใจในการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีชุมชนแบบมีส่วนร่วม ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีชุมชนแบบมีส่วนร่วมในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 หรือระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาในรายประเด็น ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ประเด็นแรก ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการพัฒนาระบบบัญชีในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.65 ระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจในเอกสาร/แบบฟอร์มต่าง ๆ เพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.30 ระดับมาก และ สามารถเรียนรู้และนำวิธีการจัดทำบัญชีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ มีค่าเฉลี่ย 4.25 ระดับมาก ตามลำดับ อีกทั้งพบว่า ความสามารถแยกเอกสารแบบฟอร์มต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 หรือระดับน้อยที่สุด รองลงมา คือ สามารถจัดลำดับความสำคัญของรายรับ-จ่ายได้ มีค่าเฉลี่ย 3.95 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดทำบัญชีชุมชนแบบมีส่วนร่วม ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพทั่วไป และแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของผู้จัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา พบว่า ชุมชนไม่ได้มีการบันทึกบัญชีและจัดเก็บเอกสารต่าง ๆ เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบสำคัญจ่าย เป็นต้น อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ไม่ทราบผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่า มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสถิต มโนการ [12] ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการพึ่งพาตนเองในชุมชนบ้านนาแล ตำบลศิลาแลง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดน่าน พบว่า “ครัวเรือนส่วนใหญ่บันทึกบัญชีครัวเรือนได้ในระยะ 1-3 เดือนแรก แล้วหยุดบันทึก คิดเป็นร้อยละ 77 เนื่องจากไม่เข้าใจในรูปแบบและวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือนของ ธกส. ไม่มีเวลาในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน และหลงลืมข้อมูลที่จะจดบันทึกจึงไม่บันทึกต่อ” ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงแนวปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของการจัดทำบัญชีชุมชนว่าผู้จัดทำบัญชีชุมชนควรมีแผนปฏิบัติที่ชัดเจนตามแนวคิดของวัฒนา ศิวะเกื้อ และคณะ [13] ที่กล่าวว่า การบัญชี (Accounting) เป็นการจัดทำระบบข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวัดผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการ เป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการถึงต้องมีการจัดทำบัญชี โดยวิไล วีระปรียา และคณะ [7] ได้กล่าวถึง ส่วนประกอบของระบบบัญชีว่าไม่ว่ากิจการจะเป็นลักษณะใด ระบบบัญชีควรประกอบด้วย

1. เอกสารและบันทึกทางการบัญชี ซึ่งประกอบด้วย

1.1 แบบฟอร์มต่าง ๆ เช่น ใบกำกับสินค้า (Invoice) ใบเสร็จรับเงิน (Receipt) ฯลฯ แบบฟอร์มเหล่านี้จำเป็นต้องใช้ในงานประจำวันของกิจการ

1.2 สมุดลงรายการเบื้องต้น หรือสิ่งอื่นที่ใช้ทดแทน สมุดลงรายการเบื้องต้นนี้จะใช้ลงบันทึกรายการที่เกิดขึ้นครั้งแรก สมุดลงรายการเบื้องต้น ได้แก่ สมุดเงินสดรับ สมุดเงินสดจ่ายสมุดซื้อ สมุดขาย สมุดรายวันรายได้ ฯลฯ

1.3 บัญชีแยกประเภท ซึ่งใช้ลงรายการที่ผ่านมาจากสมุดลงรายการเบื้องต้น

1.4 รายงานหรืองบต่าง ๆ ซึ่งต้องเสนอต่อฝ่ายจัดการ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ และส่วนราชการเช่น รายงานขาย รายงานเงินสดรับ งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม และงบดุล เป็นต้น

2. วิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้แบบฟอร์ม การลงรายการในสมุดรายวัน บัญชีแยกประเภท และการทำรายงาน

นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สิ่งสำคัญสำหรับระบบบัญชีของกิจการใดก็ตาม คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสมในการที่จะนำระบบบัญชีที่วางไว้มาใช้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณสมบัติที่เหมาะสมในที่นี้ หมายถึง ความรู้ทางด้านวิชาการบัญชี และระบบบัญชีรวมทั้งประสบการณ์ทางด้านกรปฏิบัติงานในธุรกิจเฉพาะแห่ง ซึ่งจำเป็นต้องใช้วิธีการที่แตกต่างกันออกไป ถ้าปราศจากพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวถึงแม้ว่าจะมีระบบบัญชีที่วางไว้อย่างดีเพียงใดก็ย่อมไม่สามารถจะนำมาใช้ปฏิบัติให้บรรลุตามความมุ่งหมายได้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า หากชุมชนมีแนวปฏิบัติที่ดี จะทำให้ระบบบัญชีชุมชนมีความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง

2. จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไฉ่น้อย อำเภอท้ายเหมือง

จังหวัดพังงา พบว่า ชุมชนมีปัญหาในการจัดทำบัญชี ขาดความรู้ ความเข้าใจวิธีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง รวมถึงสมาชิกในชุมชนไม่เห็นถึงความสำคัญหรือประโยชน์ในการจัดทำบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรลักษณ์ วรณโล [2] ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของธุรกิจในการจัดทำบัญชี พบว่า “ปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชี ธุรกิจชุมชน คือ ผู้ทำบัญชีไม่มีความรู้ ไม่นัดเพราะไม่ได้จบทางบัญชี เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้น” การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชีให้เหมาะสมกับธุรกิจชุมชน ตรงตามความต้องการของชุมชน โดยกระบวนการให้ธุรกิจชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจ จนทำให้ธุรกิจชุมชนอยู่รอดอย่างมีความสุขและยั่งยืน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรักษ์ บัญญา [14] ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชน : กลุ่มผู้ผลิตข้าวแต๋น บ้านหนองหลาย อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง พบว่า ปัญหาของวิสาหกิจชุมชนมี 2 ด้าน คือ 1. ด้านการจัดทำบัญชีรูปแบบบัญชีที่กำหนดจากหน่วยงานภาครัฐที่แตกต่างกัน วิธีการเก็บเอกสาร ใช้เอกสารหลายเล่ม และไม่มีเลขที่กำกับทำให้ไม่มีระบบการควบคุมภายในที่ดี 2. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินธุรกิจกฎหมายข้อบังคับทางด้านบัญชีและภาษีที่ต้องปฏิบัติ ตลอดจนเทคโนโลยีที่จะช่วยนำมาตรการปฏิบัติการปฏิบัติทางการทำบัญชีด้วยมือ ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณนุช ชัยปิ่นชนะ [15] ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลหนองปากครั้ง อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาอุปสรรคของกระบวนการบันทึกบัญชีครัวเรือน คือ “ไม่มีความสม่ำเสมอ และขาดแรงจูงใจการจดบันทึก ไม่มีความเข้าใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างถูกต้อง” โดยปัจจัยสู่ความสำเร็จของกระบวนการบันทึกบัญชีครัวเรือน คือ การส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ สร้างแรงจูงใจ และการออกแบบสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีชุมชน ชุมชนเขาไข่นุ้ย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า หากผู้จัดทำบัญชีตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรค จะสามารถหาวิธีการแก้ไขปัญหาและแนวทางได้ตรงประเด็นและสามารถดำเนินงานด้านการจัดทำบัญชีได้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3 การวิจัยได้ดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยสามารถพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีชุมชนแบบมีส่วนร่วมให้คนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจดบันทึกบัญชีที่ถูกต้อง รวมถึงตระหนักถึงความสำคัญประโยชน์ของการจัดทำบัญชี จัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ เพื่อวิเคราะห์รายงาทางการเงินได้อย่างถูกต้อง ทั้งยัง ชุมชนสามารถนำระบบบัญชีดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินงานต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรี บุญโต [16] ได้ศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า การให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีต้องใช้เวลา เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำบัญชี ต้องทำให้ทางกลุ่มเห็นประโยชน์ในการจัดทำบัญชีก่อน โดยฝึกปฏิบัติการ ลงบัญชีแบบง่าย และให้ความรู้เกี่ยวกับต้นทุนแบบง่าย ๆ เพื่อคำนวณจุดคุ้มทุน สร้างทัศนคติที่ดีต่อการจดบันทึกข้อมูลด้านการเงินโดยข้อมูลเกี่ยวข้องกับเงินสดรับ เงินสดจ่าย และเอกสารในการควบคุมสินค้า มีการสร้างระบบการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมกับธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี เป็นขั้นตอนวางระบบบัญชี ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ในการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีแบบมีส่วนร่วมให้คนในชุมชน ให้สามารถใช้ระบบการจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้องและมีเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า หากชุมชนมีความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชีผ่านระบบที่จัดทำขึ้น จะทำให้ระบบบัญชีมีความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์

ต่อชุมชนอย่างแท้จริง อีกทั้ง การจัดทำบัญชีชุมชนยังมีปัญหาในการจัดทำ ความสำคัญของการจัดลำดับเอกสาร รายรับ รายจ่าย และเอกสารแบบฟอร์มให้ถูกต้องมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สถิตย์ มโนการ [12] ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการพึ่งพาตนเองในชุมชนบ้านนาแล ตำบลศิลาแลง อำเภอบัว จังหวัดน่าน พบว่า รายได้ในครัวเรือน ส่วนใหญ่มีรายได้หลักมาจากการทำเกษตรและรับจ้าง ครัวเรือนที่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนครบทุกเดือน อายุระหว่าง 31-40 ปี เป็นเพศหญิง โดยต้องการสร้าง วินัยทางการเงิน แต่พบปัญหาในด้านเวลาในการจดบันทึก ซึ่งได้มีการพัฒนาการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อ การพึ่งพาตนเอง ได้แก่ การจัดกิจกรรมสร้าง จัดกิจกรรมสร้างความตระหนักในการจัดทำบัญชีครัวเรือน สร้าง ความรู้ ความเข้าใจ ถึงความสำคัญและประโยชน์ในการจัดทำ ปฏิบัติจดบันทึก และการดำรงชีวิตตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาจากบุคคลต้นแบบ ดังนั้น การจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้น ทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีการ พุดคุย ปรึกษาปัญหาหาระหว่างกัน ทำให้เกิดความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รวมถึง คนในชุมชน สามารถจัดทำบัญชีของตนเอง จะช่วยในการวางแผนทางการเงินได้ในระยะยาวได้

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเป็นโครงการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนเพื่อการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ประจำปีงบประมาณ 2566

References

- [1] Office of the National Economic and Social Development Council. (2019). National Strategy for National Strategy B.E. 2561-2580 (2nd ed.). National Strategy Secretariat Office. Office of the National Economic and Social Development Board.
- [2] Wannalo, W. (2016). Participation of community enterprise by accounting. *Journal of Kasalongkham*, 10(1), 103-112.
- [3] Srika, W. (2003). *The accounting performance of community business in One Tambon One Product project in Chiang Mai Province* [Master's thesis, Chiang Mai University].
- [4] Teowkul, C. (2002). *An appropriate financial accounting system of Tambon manufacturing group : case study of Pabong Sub-district, Saraphi District, Chiang Mai Province* [Master's thesis, Chiang Mai University].
- [5] Ministry of Tourism and Sports Thailand. (2021). (2022, May, 1). Khoa Khai Nui. <https://thailandtourismdirectory.go.th/attraction/4681>
- [6] Soonsan, N., Sunthong, S., Hareebin, Y., Piamsirikamol, B., Thanyaphaisan, S., Khamlad, P., Chimpimon, S., Radphukheaw, P., & Sunthong, S. (2022, August 26). *Product development for community enterprise in Thung Maphrao Community, Phang-nga*. [Poster presentation]. The 2nd National Academic Conference 'Art and Science: Language, Culture, Communication, and Well-being with Sustainable Social Development Innovations, 2022.

- [7] Veerapriya, W., Leekpai, J., & Hawat, P. (2020). *Accounting systems* (29th ed.). Chulalongkorn University Press.
- [8] Sangmuang, D. (2017). *Accounting system design*. (8th ed.). Sematham Press.
- [9] Thiangtham, W., Langampan, S., & Powwattana, A. (2015). *Community capacity building : Concept and applications* (4th ed.). Danex Intercorporation Company Limited.
- [10] Nassaji, H. & Hu, H.M. (2012). *The relationship between task-induced involvement load and learning new words from context*. International Review of Applied Linguistics in Language Teaching.
- [11] Saiyod, L.& Saiyod, A., (2000). *Techniques for measuring learning outcomes* (2nd ed). Suweerivasarn Company Limited.
- [12] Manakarn, S. (2017). *Developing household account preparation for self-reliance in Baan Na Lae Community, Silalang Sub-district, Pua district, Nan province* [Master's thesis, Maejo University].
- [13] Siwakue, W., Sanguanchart, D., & Pitaya, N. (2010). *Basic accounting* (6th ed.). Chulalongkorn University Press.
- [14] Boonwut, S. (2015, July 23). *The problems and effectiveness development patterns of the accounting system for community enterprises: The sticky rice producers group, Ban Nong Lai, Koh Kha District, Lamphang Province*. [Poster presentation]. The 15th National and International Conference on Interdisciplinary Academic & Research for Local Development Sustainability of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities.
- [15] Chaipinchana, P. (2014). Development of household accounting system under sufficiency economy philosophy with participation of community, Nong Pa Krung Sub-district, Muang District, Chiang Mai Province. *Journal of Community Development and Life Quality*, 2(1), 37-48.
- [16] Boonto, M. (2009). *Community business accounting in Uthai Thani Province*. [Research, Nakhon Sawan Rajabhat Universit].